

Naujienu Antroji Dalis

NR. 631

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVIII METAI

J. VLKS

“VIENINGA IR DAUGIANACIONALINĖ”

Nelemtas, sunkiai sprendžiamas klausimas rusifikatoriams. — Kas tas vieningumas ir daugianacionalis. — Ar sovietų vergiamųjų tautų praeitis skandintina. — Ar susiderina vieningumas su daugianacionalingumu. — Senas klausimas Maskovijos imperijoje. — Kaip aklas aklam keliu rodo.

Maskviniai rašytojai sumetė išleisti kelių tomų lyg ir enciklopedijos veikalą “Sovietinės literatūros istorija.”

Pagal sumestų to veikalo turinį turi būti aptarti ir kitų Sovietų sąjungos vergiamųjų tautų grožio raštijos kūriniai. Tos sovietinės literatūros istorijos tikslu buvo pramatyta įrodyti kaip atsispindi raštijos kūriniuose daugianacionalinis vieningumas. Žodžiu, anot vieno rusų nežinomo juokdario, užsimota apžioti neapžiotam, suderinti nesuderinamą.

Čia ir subruzdavo Sovietų vergiamųjų tautų raštijos atstovai. Jie tuoj išklė klausimą, kas tuo vieningumu norima įrodyti ir kaip jis pavaizduoti? Ar nesiekiami kitų tautų nors ir raštijos praeitis paskandinti to daugianacionalingumo ir vieningumo priedanga? Juk visų tautų, kokios jos ten nebūtų, nors ir raštijos praeitis yra taip pat įvairi, kaip ir įvairios tos tautos. Jos viena nuo kitos skiriasi ne vien tik jų gimtąja kalba. Jos sovietijos santvarkos taip pat atėjo skirtingais keliais. Jei jau grožio raštijoje atsirado šios tos vieningumas ar panašumas, tai dar ne visa — kuriami veikalai juk skirtingomis kalbomis. Tiesa, daromi vertimai, bet ne visa verčiama. Daug kas pasilieka už vertimų sienos. Ir pasilieka ne kas blogesnio, bet kaip kada ir geresnio. Pasitaiko kas sunkiau yra į kitas kalbas išverčiama, bet kas gimtąja kalba parašyta yra tiems vertinga, gera.

Tai, kaip čia suderinti tą vieningumą su daugianacionališkumu tokiame enciklopedinio požiūrio leidinyje kaip Sovietų literatūros istorija? Tas veikalas bus rašomas rusų kalba. Jis bus skirtas ne vien tik užsienio skaitytėjus supažindinti su Sovietų grožio raštija, bet jis bus skiriamas ir Sovietų aukštųjų mokyklų moksleivijai, studijuojančiai literatūrą ir šiaip įvairioms skaitykloms.

Tai, kai kurių Sovietų vergiamųjų tautų raštijos nuomone, yra svarbu įrodyti visų Sovietijos tautų lygiateisiškumą ir jų nacionalinis kūrybingumas sava gimta kalba. Nesą jokių duomenų, kad ir nors ir sovietų santvarkos sąlygose jau kitos tautos tuoj išsizadės savo gimtos kalbos,

kaip atgyventos.

O jei tai įvyktų, visviena tautiniai skirtumai reikštųsi. Jie gajūs ir sunkiai numarinami. Todėl tais ir kitais sumetimais esą labai svarbu parodyti, kad nors Sovietų Sąjunga yra daugianacionalė, bet kūrybiškai kiekviena tauta reikiasi raštijoje savaip ir kartu visos tos tautos yra vieningos.

Žodžiu, sumanymas išleisti Sovietų literatūros istoriją sukėlė kalbas, ginčus ne vien tik susirinkimuose, bet ir spaudoje. Ir ne vien tik rusų kalba einančioje spaudoje (Voprosy Literatury), bet ir kitomis kalbomis. Jau tas pats sumanymas turėtų Sovietų istoriją ne tik ateityje bus įdomi, bet ir dabar daug saikanti — Sovietijos santvarkoje vergiamos tautos nenori būti skandinamos nors ir rusų literatūroje. Jos gyvos ir kaip gyvos nori pasirodyti visu savo frontu, nepasilikti rusų nustelbtomis. Jei jau lygios, tai ir būkime lygionis. Rusų kalba nėra gimtoji anoms pavergtoms tautoms, bet svetima, kaip svetimos ir kitos kalbos už Sovietijos sienų vartojamos. Žodžiu, nenorima susilaukti sportininkų likimo, paslėptų už keturių raidžių — TSRS.

Ir tai įdomu, kad ir pavergtos Lietuvos rašytojai tydomis neapėjo to sumanymo išleisti Sovietų literatūros istoriją.

Jau šių metų žurnalo “Pergalės” Nr. I akademikas K. Korsakas pasirodė su str. “Tarybinės literatūros istorijos parengimo klausimu” pus. 126—140. Čia jis įžvalgiai gina kitų tautų teises. O “Pergalės” Nr. 7 įdėta tuo klausimu apžvalga “Vieninga ir daugianacionalinė” pus. 161—170. Tai gi abudu straiptiniai ilgoki ir ten daug sveikų minčių pasakyta sovietinių tautų apgyvinimo klausimu.

Kaip ką iš ten mes sumincsim, kas parodo tautinį atsparumą prieš pasikėsinimą nustelbti nacionalinį savotumą tiek gyvenime, tiek grožinės raštijos kuryboje.

“Sovietų literatūros istorija” išleisti sumanė Sovietų sąjungos akademijos M. Gorkio vardo pasaulinės literatūros institutas. Nors faktiškai kitų sąjunginių respublikų mokslo akademijos su visais išsizadės savo gimtos kalbos,

M. ŠILEIKIS

VASARNAMIAI

Dienu Skeveldros

1. V. Sirvydas (žr. “Vienybė”, 1962. 8. 10.) protestuoja prieš J. Kardelį, kuris okupuotoje Lietuvoje mirusi poetą K. Kubilinską pavadino “sovietiniu poetu”. Manding, J. Kardelis yra pilnai teisus, nesgi anapus geležinės uždangos visi rašytojai yra... sovietiniai. Kitokių ir būti nebegali. Jei peržvelgtumėm 1944—1962 m. tarpsnį, kokių išimčių surastumėm? Nebent spėjusius greit mirt! B. Sruoga ir Jakubėna! Sruoga pargrįžęs iš kacetų, 1945 m. lietuvių inteligentų suvažiavime pasakytą kalbą baigė štai kaip:

“...aš pats, patyręs savo nedalioje tiek daug neteisybės, tiek daug klastos, norėčiau palinkėti, kad mums besikeičiant į kūrybos žygius, būtų širdyse amžiams ugnimi įrašyta: “Ir šviesa, ir tiesa mūsų žingsnius telydi”.

Nei “Šviesa”, nei “Pergalė”, nei “Literatūra ir Menas” B. Sruogos žodžių neįdėjo. Jie pirmą (ir, raštu, paskutinią) kartą paminėti B. Sruogos Raštų VI t. Tą tomą surinkęs ir paaiškinimus paruošęs A. Maldonis pastebė: “tekstas paimtas iš rankraščio”.

Jakubėno likimas bolševikinės žvalgybos iš anksto buvo nulemtas (ir “planas įvykdytas 100%”).

Kas daugiau? Prabilo (po Sibiro) Greičiūnas, Inčiūra ir kt. Keliuotis Alfars dar “dingęs”, Keliuotis Juozas po keleto alkanų ir benamių metų (o kur “Svajonės ir siaubas” Sibire?) priėjo “laimingą liepto galą”, t. y. sulaukė “valido pensijos (ir teisės į kambariukštį Vilniuje).

Stalino “stribai” (literatūros reikalams) ir... Stalino “našlės” (k. a.: Venclova, Til-

vylis, Šimkus) sumurkdė į purvo vonią ir Putina, ir Vasiliūną, ir Grušą, ir Paukštelį, ir t. t. ir t. t. Tai dėl senosios Lietuvoje mirusi poetą K. Kubilinską pavadino “sovietiniu poetu”. Manding, J. Kardelis yra pilnai teisus, nesgi anapus geležinės uždangos visi rašytojai yra... sovietiniai. Kitokių ir būti nebegali. Jei peržvelgtumėm 1944—1962 m. tarpsnį, kokių išimčių surastumėm? Nebent spėjusius greit mirt! B. Sruoga ir Jakubėna! Sruoga pargrįžęs iš kacetų, 1945 m. lietuvių inteligentų suvažiavime pasakytą kalbą baigė štai kaip:

Kas iš senelium seka literatūrinį gyvenimą anapus geležinės uždangos, ak, nesistebės, jei pastebės, kad literatūra vaikams ilgus metus buvo ko toliau nuo Maskvos. Partinė prekė neįstengė įsibrauti įng vaikams. Tada gudriau imta veikti, ar, kitaip tariant, lėčiau, labiau prisidengiant savo tikrąjį veidą. Kai “atodregiui” grįžtant į žiemą bandyta viena nupolitinata K. Kubilinsko rinktinė, rankraščiai dingo cenzūroje — kai autoriaus ir bičiulių “apsizūrėta”, gauta... 15,000 (senųjų) rublių dovanų.

2. Prieš porą metų “literatūra ir Menas” įsidėjo keletą K. Kubilinsko “nuomonių”. Apie “Dėdę Samą” koku kartofli. Čia pats švelnusis (!) eilėrašitukas:

“Me-mes-už gryną me-e-e-ną!”

Dipukai kuina gena, Apšaukę pegasu... Kas dolerį pakloja, Už tą dipukai loja “Amerikos Balsu”.

3. Kaip komunizmo tironijoje (Tosinys 2-me pst.)

NUDIZMO RELIGIJA

Kodėl Kanados duchoborų “laisvės sūnūs” išsirengia... ir kaip jie savo nudizmo kultą aiškina?

Birželio pabaigoje Britų Kolumbijoje buvo rusų kolonistų duchoborų atskalos “Laisvės sūnų” teismas už visą eilę priešvalstybinių kriminalinių veiksmų.

Nors neteko rasti spaudoje, kuo ta byla baigėsi, bet prieš pačią bylą ne vien Kanados, o ir JAV spaudoje buvo apšviesti rašyta apie tą keistą ne-normalią rusų imigrantų slogą Kanadoje.

Kad jie amžinai riaušes kečia prieš valdžią, prieš kraštą, kaimynus ir prieš patys save, tai nebe naujiena. Naujiena daug kam dar lieka, kaip jie aiškina ugnį ir nudizmą arba išsirengimus ir padegiojimus, kuriuos praktikuoja savo maldose ir kovoje su valdžia.

Ugnį jie aiškina, kaip visko švarintoją bei skaitintoją, o nuogumą kaip nekaltumo bei nusizeminimo įrodymą.

Šiuo tarpu apie nuogumą.

Kanados vyriausybė tuos ne-nuoramas apgyvendino, atiduodama vieną iš gražiausių užkampių Britų Kolumbijoje, būdama tikra, kad kalnų ir ežerų apsupti jie čia aprims ir bus pamiršti. Bet kur tu rusų patenkinti. Jų riksmas ir sabotažo veiksmai aidai ne tik Rocky kalnuose, bet ir Ottavoje girdėti. Ir savo gražų žemės rojų paverė pragaru, jį prakiekia, vadindami “namais nevalios” ir dairydami, kur dar pasaulyje jiems beliko vietos. Ieškojo Urugvajuje, kur surinkę pinigų išlydę savo “dvasios vadą” Sorokiną žemės užpirti, bet tas nuvažiavęs už tuos pinigus pasistatė gražius rūmus, ir pats nebe-grįžta. Buvo prašę Chrusčiovo priimti atgal ir “matušką”, bet tas reikalas visiškai aptilo. Viena, kad Nikitai tokie triukšmadariai yra tik naudingi, kol jie kitur neramumas kelia; kita, kad ir patys triukšmadariai įsitikino, jog grįžę į matušką Rusiją jie bereginti būtų sutvarkyti...

Didžioji tų “laisvės sūnų” tragedija yra jų neracionalus Utopijos ieškojimas šioje žemėje. Su bombomis ir deglais jie kovojo prieš valstybę, prieš valstybinę bažnyčią ir jos materializmą, prieš mechanizaciją ir automatizaciją, prieš bolševizmą ir prieš privačią nuosavybę, prieš spekuliaciją ir gembliarimą, prieš mėsos valgymą, alkoholį ir viešasias valdines mokyklas ir tt. ir tt. Britų Kolumbijos universiteto profesorius Harry Hawthorn, antropologas, ilgai studijavęs šią keistą žmonių grupę, pasakė:

“Jie tikrai nori rasti” “geresnę šalį”, bet jų viltys nėra racionalios. Tokio krašto, kokio jie ieško, šioje žemėje nėra”.

Bombardavimai, padegimai, išsirengimai

Jie nori varu istorijos laikrodį pavartyti atgal ir jį pastangoms nesisekanti, jie vis labiau griebsiai fanatizmo ir smurto...

Ju nudizmas, kurs taip sukrečia ypač Britų Kolumbijos britiškų papročių kanadiečius, yra viena iš trijų pagrindinių jų kovos priemonių: bombardavimai, padegimai ir nuogumas! Ir labai dažnai jie pavartoja visus šiuos tris “ginklus” kartu.

Neteko girdėti, kaip jie pateisina savo bombas, bet gaisrams ir nuogumui jie turi gana logišką paaiškinimą.

Dėl savo apsinuoginimo vietoje vietoje ypač Kanados valdžios viršinių akyse, seko: “Dievas aprūpino Adomą ir Jėvą Rojaus darže visu, kas jiems medžiaginiai buvo reikalinga. Jų oda buvo visiškai pakankamas jiems apdaras. Jei taip, tai kokia ten gali būti gėda, kai vyrai ir moterys vieni kitus mato nuogais? Tai yra, kaip juos Dievas sutvėrė.”

Duchoboru nuogybes teologija”

Norėdamas išbandyti Adomą ir Jėvos sau paklusnumą, Dievas uždraudė jiedum turėti lytinius santykius, kol Jis jiems leis užvaisinti žemę. Tačiau Adomas ir Jėva Jo nepaklausė, tuo įžeisdami Dievą ir užtraukdami bausmę visai žmonių rasei. Tada Adomas su Jėva, pajutę savo nusikaltimą ir gėdą, pradėjo savo kūną apdengti visokiais lapais... Tačiau, pasak duchoborų “teologija”, Kristus savo mirtimi išpildo žmonių rasę ir ją apvalė nuo Originalės nuodėmės. Dėlto duchoborai randa, jog dabar visiškai dera maldos metu prieš Dievą stovėti visiškaime nusizeminime, taip kaip Dievas yra sutvėręs.

Nusimesdami rubus prieš pradėdami Dievą garbinti, duchoborai tuomi dar parodo, jog jie visiškai nevertina žemiškų vertybių ir neturi jokių slapų materialistinių ambicijų. Savo nuogumu jie įrodo savo intencijų tyrumą.

— Tad kodėl jus išsirengiate ne maldos namuose, o tokiose viešose vietose, kaip gatvėse ar Vankuverio Stanley Parke?

— Išsirengimas viešose vietose yra mūsų išorinis pacifizmo įrodymas”, paaiškino duchoborų pravedyrius. Mes tuomi viešai pareiškiamo: “Stai, mes stovime nuogi, beginkliai ir bejėgiai prieš jus mūsų prispaudėjus ir persekiojotus. Darykite su mumis ką tik norite.”

Duchoborai savo nudistus pradžioj piekė

Nudizmo kultas duchoborų tarpe prasidėjo visiškai nesenai ir visai nepalankiomis sąlygomis. Duchoborai, pasivadinę “pacifistais”, nors Rusijoje jie visiškai nebuvo pacifistai, 1900 metais buvo išleisti į Kanadą ir apgyvendinti Manitobos ir kitose Kanados vakarų provincijose, labiausiai Sas-

kačvane. Čia iš ortodoksų duchoborų pacifistų atskilo radikali grupė, pasivadinti “Laisvės sūnūs” (Sons of Freedom) kurie metėsi į aukščiausiai minėtus kraštutinumus.

Sykį tų fanatikų radikalų grupė iš 15 ar 20 vyrų ir moterų dar Saskačevane išėjo nuogi “mistiško tyrumo” skelbti. Kai jų bendratikiai, kiti duchoborai, atsipeikėjo iš pirmo apstulbimo, jie savo nuogus misionierius baisiai žiauriai tadar išpliekė, greit po to įsikūšus valdžia pradėjo tuos nudistus rankioti ir į kalėjimus kišti. Tačiau nuogumas prigijo ir juo labiau persekiojamas, juo labiau plito.

Vienas policijos konstabelis sugalvojo niežtamais milteliais nuogu duchoborų demonstraciją išvaikyti ir pasitaiesęs kažkokį pūstuvą gatvėje pradėjo į nudistus miltus pūsti, bet šie greit pūstuvą pagrobė jį patį apipūtė ir konstabelis turėjo bėgti besikasydamas. Ir vis dėlto ši keista visų persekiojama sekta auga ir šiandien turi gerus pūstrečio tūkstančių narių. Originalė duchoborų sekta palegva mažėja ir kanadėja, o šie nudistai laikosi ir daugėja.

Kiek duchoborų yra Kanadoje, niekas tikrai nežino, nes jie vis dar tebeatsisako registruoti valdžios įstaigose savo naujagimius, mirusius ir naujavedžius. Kanados karališkoji raitoji policija (RCMP) tikli, kad jų viso yra apie 13 tūkstančių — apie 3,000 prerijoje ir apie 10,000 Britų Kolumbijoje.

Fanatikai visą koloniją alvedė į didį vargą

Prieš tai fanatikų sektai atsirandant, duchoborai po jų apgyvendinimo Kootenay slėnyje parodė pavyzdinę darbštumą, pasistatė kelius, tiltus, cementinius vandens rezervuarus ir slėnyje įsivedė irigacijos sistemą. Pirmojo pasaulinio karo metu jie buvo gana atkutę, bet apie 1924 metus prasidėjo jų bėdos: buvo užmušta jų vadas Petras Veriginas ir pasirodė, kad ta progoda dingo jų \$75,000 bendra kasa. Prasidėjo didelė nesantika, atsirado ta fanatiškoji “laisvės sūnų” sekta, prasidėjo nuosavų namų ir viešųjų pastatų deginimas, įrengimų bombardavimas, turto naikinimas ir apie 1940 metus visas žemės ūkis bankrotavo. Šian-

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARZAS
BUČODARZAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

WHY PAY MORE?
Keep your coal Bin filled.
Special low rates
Franklin County Stoker \$13.00
Franklin County Chestnut \$15.00
Pocahontas Mine Run \$17.25
Pocahontas Range \$19.00
In 5 ton lots or more.
Retail coal yards.
Wholesale Coal Distributors Corp.
4845 S. Whipple — LA 3-8821

JEI NENORI ATSLIKTI NUO PASAULIO ĮVYKIŲ — SKAITYK “NAUJIENAS” — JOS TEIKIA GERIAUSIAS. TEISINGIAUSIAS ŽINIĄS

Literatūra ekonominiiais klausimais

Turime įdomios ir ekonomistams būtinos medžiagos apie Amerikos lietuvių ekonominį gyvenimą. Egzempliorų skaičius nedidelis. Anksčiau atsiliepusieji pirmieji gaus. Turime:

1. AMERIKOS LIETUVIŲ PREKYBOS BUTU VEIKLA, 70 puslapių. Išleido Amerikos Lietuvių Ekonominis Centras..... \$1.00
2. ŽINIARAŠTIS NR. 3. Amerikos Lietuvių Ekonominio Centro leidinys, 1939 m. 96 pusl. \$1.00
3. AMERIKOS LIETUVIŲ EKONOMINIO CENTRO PROTOKOLAI IR REFERATAI, Am. Liet. Ekonominio Centro leidinys, 1953 m. 88 psl. \$1.00

Kas iš karto užsisakys visas tris knygeles, tai galės jas įsigyti už \$2.00. Pinigus prašome siųsti tokiu adresu:

NAUJIENOS
1739 So. Halsted St., Chicago 8, Illinois

DIENU SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

lūžta-dūžta-žūsta charakteriai, asmenybės ir gyvybės, puikiai parodo Erenburg — Kremliaus drigantas, atsprasau — intrigantas, pataikūnas ir įvairiems uždaviniams pažvalgūnas. Sovietų mėnraštis "Novyj Mir" (IV, V ir VI) spausdina jo atsiminimus iš 1933—1941 metų. Beja, gal kas įsiterps, kad dabar nebe Stalino era. O kuo geresnis Nikita?! Reuterio pranešimu, neseniai į Sovietų ir jų okupuotų kraštų kompartijų delegatus (aišku, slaptae po sėdyje) Chruščiovas šitaip tarė:

"Lenino normų triumfas ir visiškas paklusimas komunizmui — štai nekintantis mūsų politikos tikslas. O tuos, kurie mums trukdo, sugėbėsime likviduoti be jokio pasigailėjimo".

Dabar žodį gauna Erenburg. Imama patys "tirščiai".

... Kirovo nužudymas (1934 m.) "Izvestijų" redakcijoje sukėlė siaubą. Oficialiųjų versija niekas netikėjo. Anot Erenburgo, kurs važiuo, gavęs aną žinią, traukiniu, "veržėsi dūmai — geltoni, tiršti, nuodingi".

Isliko jis nepaliestas, ir 1935 m. kartu su stachonoviečiais manifestuoja už Staliną.

1936 m. pradeda rašyti "Knygą suaugusiems". Eina kaip atkarpa. Kas atsitinka spaudiniant, daug—daug pavardžių tenka išbraukti, nes jie... jau Stalino išbraukti iš gyvųjų tarpo.

1937 m. grįžta iš Ispanijos. Namu grįžta dukters Irenos pasiūlytas. Lifte mato įrašą: "Draudžiama knygos mėtyti į išvietės kriauklę. Nusikaltusieji bus surasti ir nubausti". "Kas tai?" — klausia Irena. O ji, dėbtelėjusi į liftininką, šaukia: "kaip esu laiminga, kad pargrįžai..." O užtrenkusį buto duris: "argi nieko nežini?"

"Pačmė", "pačmė" — visur siaubas, Mikitsenko? Dar vakar jo straipsnis buvo "Pravdoj"!

Bičiuliai gūžčiojo pečiais. Pilniak? gal už tai, kad lankėsi Japonijoje! Trietjakov? gal už tai, kad susitikdinėjo su užsienio rašytojais ir menininkais!

Užsuka į "Izvestijų" redakciją. Nei vieno senų bičiulių. Nauji veidai. "Pravdoj" teranda vienų vieną pažįstamą — Kolcovą. Sutiktas Babel juokėsi, kad naujieji redaktoriai "Izvestijose" ir "Pravdoj" sėda ant pat kėdės briunos, nes... nebespėja atsicsės-ti, o jau NKVD "kviečia". Vienas bičiulis įsiterpė (kas parke, iš niekur negirdės): "Nebežinau, ką slypinti, o prieš ką rašyti (žvalgybai) skundus..."

Areštuojama Kolcov Meyerhold, Babel... Aha, jau Maskva nebespausdina jo prisiminimų, korespondencijų. Kai grįžta (karui įsiliepsno-

jus), "Izvestijos" sako, jei turi piniginių pretenzijų, galim išklausti. Gosizdate sužino, kad jo knyga apie Ispaniją jau katile (ir dienos šviesos neišvadydi).

Stalinui nepatinka rašytojas Avdiejenko, Leonov, Katajev. Rašytojų susirinkime vienu balsu nutariama pašalinti Avsejenką, o įspėti Leonovą ir Katajevą. Erenburg stebisi, kaip draugai rašytojai lenkyniauja savo draugus beniekindami ir jiems kalėjimo linkėdami.

Po ilgų triusių gauna teisę spausdinti "Paryžiaus kritimas" I dalį, bet, nors vyksmas vyksta 1935—37 m., nebevalna vartoti žodžio "kerštas" (mat, bičiulystė su Hitleriu). 1941 m. balandį, cenzura sulauko jo "Paryžiaus" II dalį. Aplinkomis pas Staliną. Nepasisekė, bet žadėjo kurią nors dieną patelefonuoti. Stalinas įvertina seną oporūnistą ir savo šlovintoją Erenburgą. Pažada: "pranešiu cenzorams". Lyg stebukle: įvairios redakcijos (jau ryto dieną) prašo ištraukti, prašo pasikalbėjimų, nuotraukų. Lyg pasakoj, kur gerasis senelis (Stalinas) ir t. t. ir t. t.

4.

Tremties lenkų spauda informuoja, kad komunistinė (literatūros ir kt. žinių) vadovybė, anot "Zycie Gospodarstwu", susirūpinusi. Ir yra ko! Chemikai ir poligrafai nustatė, kad dabartinės Lenkijos žurnalai, dienraščiai ir knygos bus įskaitomi daugiausia 50 (!) metų. Tai paliudija popierius ir dažas. Str. autorius nuliūdęs komunistas! — graizosi, kad teliks gyva tai, kas "... rašyta staličiausna (paslėpti), kas nepasirodė spaudoj. Būtent — grafomanų apysakos, maniakų ir bepročių mokslo studijos, skundas (žvalgybai ir įstaigų viršininkams), anonimai, paškviliai, išėikvotojų užrašai. Nofens volens palikuonys tars tatau būvus mūsų literatūra ir mokslu, mūsų intelektualiniu gyvenimu. Ar begali būti kas labiau makabriejiška?!"

Londono lenkų laikraštis rašo, kad tai yra *laimė nelaimėje*: — po 50 metų nebebus nei pėdsakų purvo, kurį kuria rašytojas — komunistų partijos pasamdos ir talkininkas!!!

5.

Inge Santner — Cyrus rašo: ... Prahoj vieno mitingo metu pasiūloma pastatyti milžiniškas paminklas Leninui. Kas — už? Tyla. Tada pakyla vienas čechas ir dėsto: — Ir kodėl gi ne? Vasarą paminklas duos palaimingą šešėlio, žiemą gins nuo žvabkių ledinių vėjų, o per išsius metus paukščiai turės progos išreikšti veiksmu tai, ką mes visi kartu ir kiekvienas skyrriam jaučiame...

J. Cicenas

DARBO ŽMOGAUS
DRAUGAS IR BIČIULIS

GĖRIS IR TIESA

Šių metų balandžio mėnesį Amerikos Lietuvių Vaiko Ugdyimo Draugija išleido pirmąjį savo žurnalo numerį, pavadintą "Visapusiškos Sveikatos Ugdytojas".

Tebūna leista pasižvalgyti šio žurnolo puslapiuose ir įspūdiams pasidalinti su visais tais, kurie nors truputį domisi sudėtingomis vaiko auklėjimo problemomis.

Jeigu mes turėtume vieną bendrą taisyklę, pagal kurią galėtume auklėti visus vaikus, tai tada gal nei žurnalų, nei juos leidžiančių auklėjimo draugijų nereikėtų. Bet kadangi kiekvienas vaikas turi savo skirtingą temperamentą ir polinkius, gerus ir blogus charakterio bruožus, tai čia praverčia pasiskaitymas atitinkamos literatūros. Įgijus daugiau auklėjimo žinių, lengviau jas bus galima taikyti individualiai savo vaikams.

Atvertus pirmąjį žurnalo lapą, nesunku bus suprasti kokia yra jo paskirtis: suteikti mums kuo daugiau žinių pedagogikos, vaiko psichologijos ir profilaktikos srityse. Žinias mums pateikia diplomuoti, patyrę, atskirų sričių žinovai.

Čia įdomiausia ir naujausia yra tai, kad siūloma auklėjimo darbą pradėti ne nuo vaiko, bet nuo pačių tėvų, ypač motinų. Gal ne vienas mes suabejosime: Kas gi suaugusį žmogų auklėja? Auklėti reikia vaikus, bet ne suaugusius! Kaip tik čia ir suvinta šis švietimo žurnalas nauja šviesele, nurodanti kelią, kuris į vaiko auklėjimą veda tikrai pro mus. Žurnalas visiems lengvai suprantama kalba pateikia mums naują, moksliskai tikrą, ir dar retai kur mūsų tarpe praktikuojamą programą ir metodus. Šis auklėjimo žurnalas gvildena ne tik žmogaus gyvenimo sutinkamas problemas, bet ir nemažiau žmogų įtakojančius gėrio pradus. "Bresdami ir brandindami ugdykime pilnutinį žmogų..." Iš tikrųjų kiek daug tiesos šiuose žodžiuose! Visapusiškai kūnu, protu ir pajautomis sveiki tėvai pajęgs išsilauginti tokius

pat vaikus, nes ko patsai neturi, — negali suteikti ir kitam.

Vertskime sekantį žurnalo lapą. Štai gyvenimiškas pasikalbėjimas motinos su sūnumi straipsnyje "Motinos Pareigos" (E. Pakalniškienė). Čia amžinai nepatenkinta ir paniūrusi mamytė sukuria drumstą namų aplinką, ir tokioje aplinkoj augdamas sūnus be šypsnio įeis į gyvenimą, būdamas visuomenei našta. Trumpas, bet daug ką pasakantis vaizdelis.

Toliau J. Janušaitis aprašo jaunuolį, kuris sirgęs, bet gydytojams radus jo kūną sveiką, paaiškėjo, kad jis buvo veikiamas vaikystėje ir jaunystėje turėtų teigiamų gyvenimų, kurie, kaip pasakmonėje esantis filmas, jaunuoliui nežinant, ardė jo šiaip normalių nervų sistemą. Išvada: ankstyvoje vaikystėje ir jaunystėje turėti teigiamų ir neigiamų gyvenimų vėliau vienaip ar kitaip kontroliuoja mūsų elgesį.

Labai įdomiai mok. M. Šulaitienė supažindina mus su vaikų kaprizais ir jų priežastimis. Pasirodo, kad vaikų kaprizai nėra paveldimi, nes vaiko elgesys formuojasi auklėjimo procese. Dar įdomiau: kaprizas yra neteisingo auklėjimo ir vaiko vidinio nepasitenkinimo išdava. Pvz: jei vaikui trūksta kūrybiškos žaidimui medžiagos; jeigu jam skiriama per daug ar permažai dėmesio; jeigu nebūna patenkimas vaiko žingeidumas, tai tas vaiko nepasitenkinimas išauga į savotišką protestą, kurį vaikas išreiškia kaprizu.

Kiekvienas, būdamas geros valios, peržvelgęs šį žurnalą, matys, kad jo kiekviena eilutė suvinta gėrio ir tiesos kibirkštėlėmis, ir jį skaitydamas, o gal ir jame bendradarbiaudamas linkės Amerikos Lietuvių Vaiko Ugdyimo Draugijai įgyvendinti savo sveikintąjį siekį: įkurti Pirmuosius Pavyzdinius Vaikų Namus Čikagoje. Žurnalo adresas: 2319 West Garfield Blvd. Chicago 36, Ill.

Genė Vanagaitė-Grigaliūnienė

IRKITE JAV TAUPYMO BONUS

DONALD PETKUS ANTHONY PETKUS

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345 TOWNhall 3-2103

Pilnas laidojimų aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAZIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS

MASINOMS PASTATYTI AIKSTĖ

Lietuviams teikiama šios rūšies aptarnavimus 30 metų.

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. —SATURDAY, SEPTEMBER 1, 1962

Laiškas iš Vokietijos

Lietuviybės liekanų rankiojimas

Šių 1962 metų pradžioje vieną mėnesį praleidau Turėju su savim Lietuvos žemėlapi. Kartu buvo ir visa Europa. Visi stebėjomės, kad tokiose atstumuose gyventojai turi tokias panašias pavardes. Jie, didžiudamiesi savo garsia praeitim, buvo tos nuomonės, kad, tur būt, koks graikas Gudelis ar Gudas nukeliavo į Lietuvą ir ten iveršė Gudus ir Gudelius. Aš įrodinėčiau, kad įvyko atbulai. Tą savo įrodymą rėmiau tuo, kad Graikijoje nėra tuo vardu pavadinimų vietovardžių. O Lietuvoje tokių vietovardžių gausu. Bet to, lietuvių kalboje Gudas bei Gudelis turi prasmę. Klausiau, ar graikų kalboje turi kokią nors prasmę Gudas, Gudelis, Rūkas. Nei vienas nenurodė bent kokios prasmės. Thesalonikų telefonų knygoje radome 6 Godus Alex, Dimitrios, Johan, Panajotis, Michail ir Sotirio. Bet diskutant tvirtino, kad Gudų ir Gudelių yra tiek ir tiek, kurių nėra telefonų knygoje.

Toliau savo pokalbyje užsiminiau, ką 1917 m. aš patyriaus Užkaukazyje ir Turcijos bei Persijos frontuose, kai man teko organizuoti lietuvius karius. Štabe sunku buvo išsiaiškinti, kas tie tokie litovcy. Paprašius pašaukti bent vieną litovcą, atsiūsdavo Litovcevą, Litvinovą, Litvinenko. Praktiškiau buvo surasti dalinių sąrašuose lietuviškas pavardes. Suradus dalinį bent vieną lietuvių, lengva iš jo buvo surasti kitus. Taip darydamas, sykį sąrašė užtikau pavardę Rūkas. Kai jį pakviečiau atsilankyti, tai pasirodė vyras kaip ažuolas, mclynomis akimis. Žinoma, užkalbinau lietuviškai. Jis tik mirkčiojo ir mikrojo. Kai rusiškai paklausiau, kas jis toks, atžė: "Volnyj kazak z Zaporozja", reikšia: laisvas kazokas iš Zaporozės. Kai išsiaiškinau, kad jo pavardė lietuviška, tai aiškino, jog žinas, kad jo proseneliai tikrai yra atvykę iš vakarų ir apsigyvenę prie Dono upės. Tada graikai pripažino, kad Graikijoje Rukų esą tiek ir tiek.

Tokie tai mano patyrimai lietuviybės rankiojimo reikale už Lietuvos ribų. Dar šiais metais lapkričio mėnesį vyksiu atgal Graikijon, o iš ten Egiptan. Aš žinau, kad yra lietuvių gerai žinančių graikų kalbą. Gerai žinau, kad lietuvių tarpe netrūksta istorikų, geografų ir kitų sąkų mokslininkų. Aš neprisiškaitau prie mokslininku, bet jiems pasirengęs patalkininkauti. Tad jei kuris kalbininkas, istorikas, arba kitos rūšies mokslininkas man pavestų ką nors iširti, tai mietai apsiimčiau ir pagal savo pavadinimą. Ten užtikau siuvėjų reikmenų parduotuvės savininką Kostą Gudeli. Atsiraudo vienas graikas pirklys, kuris gerai kalbėjo vokiškai.

Paskiau prisidėjo dar keli iš Kaukazo ištremti graikai, moką rusiškai. Su jais praleidau keletą valandų. Turėjau su savim Lietuvos žemėlapi. Kartu buvo ir visa Europa. Visi stebėjomės, kad tokiose atstumuose gyventojai turi tokias panašias pavardes. Jie, didžiudamiesi savo garsia praeitim, buvo tos nuomonės, kad, tur būt, koks graikas Gudelis ar Gudas nukeliavo į Lietuvą ir ten iveršė Gudus ir Gudelius. Aš įrodinėčiau, kad įvyko atbulai. Tą savo įrodymą rėmiau tuo, kad Graikijoje nėra tuo vardu pavadinimų vietovardžių. O Lietuvoje tokių vietovardžių gausu. Bet to, lietuvių kalboje Gudas bei Gudelis turi prasmę. Klausiau, ar graikų kalboje turi kokią nors prasmę Gudas, Gudelis, Rūkas. Nei vienas nenurodė bent kokios prasmės. Thesalonikų telefonų knygoje radome 6 Godus Alex, Dimitrios, Johan, Panajotis, Michail ir Sotirio. Bet diskutant tvirtino, kad Gudų ir Gudelių yra tiek ir tiek, kurių nėra telefonų knygoje.

Toliau savo pokalbyje užsiminiau, ką 1917 m. aš patyriaus Užkaukazyje ir Turcijos bei Persijos frontuose, kai man teko organizuoti lietuvius karius. Štabe sunku buvo išsiaiškinti, kas tie tokie litovcy. Paprašius pašaukti bent vieną litovcą, atsiūsdavo Litovcevą, Litvinovą, Litvinenko. Praktiškiau buvo surasti dalinių sąrašuose lietuviškas pavardes. Suradus dalinį bent vieną lietuvių, lengva iš jo buvo surasti kitus. Taip darydamas, sykį sąrašė užtikau pavardę Rūkas. Kai jį pakviečiau atsilankyti, tai pasirodė vyras kaip ažuolas, mclynomis akimis. Žinoma, užkalbinau lietuviškai. Jis tik mirkčiojo ir mikrojo. Kai rusiškai paklausiau, kas jis toks, atžė: "Volnyj kazak z Zaporozja", reikšia: laisvas kazokas iš Zaporozės. Kai išsiaiškinau, kad jo pavardė lietuviška, tai aiškino, jog žinas, kad jo proseneliai tikrai yra atvykę iš vakarų ir apsigyvenę prie Dono upės. Tada graikai pripažino, kad Graikijoje Rukų esą tiek ir tiek.

Tokie tai mano patyrimai lietuviybės rankiojimo reikale už Lietuvos ribų. Dar šiais metais lapkričio mėnesį vyksiu atgal Graikijon, o iš ten Egiptan. Aš žinau, kad yra lietuvių gerai žinančių graikų kalbą. Gerai žinau, kad lietuvių tarpe netrūksta istorikų, geografų ir kitų sąkų mokslininkų. Aš neprisiškaitau prie mokslininku, bet jiems pasirengęs patalkininkauti. Tad jei kuris kalbininkas, istorikas, arba kitos rūšies mokslininkas man pavestų ką nors iširti, tai mietai apsiimčiau ir pagal savo pavadinimą. Ten užtikau siuvėjų reikmenų parduotuvės savininką Kostą Gudeli. Atsiraudo vienas graikas pirklys, kuris gerai kalbėjo vokiškai.

Tokie tai mano patyrimai lietuviybės rankiojimo reikale už Lietuvos ribų. Dar šiais metais lapkričio mėnesį vyksiu atgal Graikijon, o iš ten Egiptan. Aš žinau, kad yra lietuvių gerai žinančių graikų kalbą. Gerai žinau, kad lietuvių tarpe netrūksta istorikų, geografų ir kitų sąkų mokslininkų. Aš neprisiškaitau prie mokslininku, bet jiems pasirengęs patalkininkauti. Tad jei kuris kalbininkas, istorikas, arba kitos rūšies mokslininkas man pavestų ką nors iširti, tai mietai apsiimčiau ir pagal savo pavadinimą. Ten užtikau siuvėjų reikmenų parduotuvės savininką Kostą Gudeli. Atsiraudo vienas graikas pirklys, kuris gerai kalbėjo vokiškai.

"VIENINGA IR ...

(Tiesinys iš 6-to pusl.)

šio pasaulinių karo metais amerikiniai ir anglų kapitalistai kurstė tas tautas išėiti iš Rusijos imperijos sienų, apsispręsti. Ir tai darė, kad tas tautas galėtų išnaudoti. Tačiau jos susiprato, ir kurios jų buvo atsisakydamos, taip ir vėl pasekė didžiųjų, pirmieji Jugoslavijoje gyveną susiprato ir nusikratė Maskvos globos. Toliau pasekė Kinija. Mėgino Lenkija, Vengrija, Rytų Vokietija, dalinai Čekoslovakija. Nepasisekė, bet Maskvos apinasris, nors ir tebeliko, bet be "nušutukų" — kiek lengviau. Bet grožinėje raštijoje neverčiam sukurti "sovietiski čelovek" ar "sovietiskaja literatūra".

Lašas po lašo ir akmenį tašo. Aklas aklo neveda, kaip ir akla višta ant lakų netupia.

galėčiau ją gauti ir atsimti. Petras Gudelis, (ats. mjr., kūrėjas-savanoris) 6786 Lemberg, Huettelbrett 10, W. Germany

ros istorija", kurios sumanytojai kėsosi nuskandinti kitų tautų pračių ir parodyti, kad yra tik "sovietiski pisatel", kaip "sovietiski istorik" ir "sovietiski čelovek", na ir "sovietiskaja nauka".

Pirmieji Jugoslavijoje gyveną susiprato ir nusikratė Maskvos globos. Toliau pasekė Kinija. Mėgino Lenkija, Vengrija, Rytų Vokietija, dalinai Čekoslovakija. Nepasisekė, bet Maskvos apinasris, nors ir tebeliko, bet be "nušutukų" — kiek lengviau. Bet grožinėje raštijoje neverčiam sukurti "sovietiski čelovek" ar "sovietiskaja literatūra".

Lašas po lašo ir akmenį tašo. Aklas aklo neveda, kaip ir akla višta ant lakų netupia.

VACLOVO BIRŽISKOS KNYGOS

"Naujienose" galima gauti iš prof. Vaclovo Biržiskos lituanistines knygas:

1. Senųjų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
2. Senųjų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl. \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
3. Aleksandrynas, senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos, 1 tomas, 431 pusl., kieti viršeliai \$7.50
4. Praeities pabiro, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeities, 352 pusl., kieti viršeliai \$6.50

Čia suminėtus knygas pasiūsiu paštu, jei nurodytas pinigų sumes čekiu ar Money Orderiu pasiūsiu tokiu adresu:

"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

PAPILDOMAI UZDIRBKITE BENT PO \$100 PER SAVAITĘ atliekamu laiku.

Laisvu laiku atstovaukite mūsų Bendrovei. Mes esame viena pačių didžiausių ir seniausių SIUNTINIŲ firmų pasaulyje. Mes siunčiame geriausias prekes pigiausiomis kainomis. Pasidaryti mūsų atstovu NEREIKIA JOKIŲ YPATINŲ KVALIFIKACIJŲ. Tą darbą gali atlikti bet kuris dirbantysis vyras, moteris, studentas ar pensininkas. Patikrindami paslaptį, siūlome taip pat parašyti mums ir VISIEMS KITŲ FIRMŲ ATSTOVAMS, nes su mumis galite pajęgti daugiau uždirbti, negu su kitomis firmomis.

Dėl smulkesnių žinių ir sąlygų prašau rašyti tuojau šio laikraščio Administracijai. Box 4885.

HOSPITAL

EARN **8%** FIRST MORTGAGE BONDS PAYABLE SEMI-ANNUALLY

\$100 — \$500 — \$1,000 — \$5,000 DENOMINATIONS

5 Year to 20 Year Maturities

JAMES E. DONNELLY FOUNDATION, TRUSTEE

A Colorado Non-Profit Corporation — Dept. A
SUITE 518, 1575 SHERMAN ST., DENVER 3, COLO.

Please send me complete information without obligation

Name _____
Address _____
City _____ State _____

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. —SATURDAY, SEPTEMBER 1, 1962

“VIENINGA IR . . .

(Atkelta iš 3-čio psl.)

Jose gyva ir konkretna, pajungta teorinėms schemoms bei aprioriškomis prielaidoms, tuo būdu gana mechaniskai apjungiant jų istorinio vystymosi kelius į vieną bendrą kelią”.

O kas sumanyta ir kaip bus atliktą?

“Ir antra. Daugiatomės “Tarybinės literatūros istorijos” parengimas yra planuojamas kaip kolektyvinis darbas, vykdomas “visų Tarybų Sąjungos respublikų literatūros mokslo darbuotojų ir kritikų jėgomis”. Taip bent pasakytą konspekto pabaigoje. Tai sveikintinas dalykas. Tačiau kol kas lieka neišaiškinti, kokiu būdu konkrečiai praktikoje bus vykdomas šis bendras darbas. Ar bus sudarytas didelis autorių kolektyvas, ar, atvirkščiai, šis darbas bus vykdomas daugiausia tik Maskvos literatūros jėgomis? Ar daugiatomis “Tarybinės literatūros istorijos” veikalas bus rengiamas, naudojantis jau esama spausdinta medžiaga bei šaltiniais, ar jam bus rašomi specialūs parengiamieji pobūdžio straipsniai, apžvalgos, bus recenzuojami jau parštyti jo skyriai, teikiama iš respublikų reikiama informacija bei konsultacijos ir pan.? Visi šie dalykai, mūsų manymu, yra ne vien organizacinio pobūdžio reikalas”.

O kas pageidautina:

“Iš tikrųjų, argi tik visąsąjunginė reikšmė, — o neretai tik visąsąjunginis populiarumas, — nulemia rašytojo svorį jo gimtosios literatūros raidoje? Pasitarime buvo nurodyta nemažą konkrečių pavyzdžių, kokį didelį vaidmenį suvaidino kai kurie tarybiniai rašytojai atskirose nacionalinėse literatūrose, nors jų kūryba kol kas dar ir nepasiekė visąsąjunginio skambėjimo. Kai kurie iš tų rašytojų atskirų tarybinių literatūrų formavimosi procesui pažinti, jo istorinio vystymosi dėsninėjimams atskleisti kartais yra ne mažiau svarbūs ir būdingi, kaip ir plačiai visoje Tarybų Sąjungoje išgarsėję rašytojai. Pagaliau negalima gi literatūros istorijos, — ypač daugianacionalinės tarybinės literatūros istorijos, — proceso suvesti tik į jo žymiausiųjų reikšmių nagrinėjimą, kaip negalima suvokti ištiso kalnyno formos ir dydžio, temant tik pačias aukščiausias jo viršūnes. Dažnai, norint nustatyti tų viršūnių dydį bei geologinę sudėtį, reikia pirma gerai iširti jų pakopas ir tą bendrąjį kalnų masę, kuriuo remdamosi ir viršum kurio jos iškyta”.

Smagu pajusti, kad taip atskleidžiama pašalūsiai sunkiai sovietinėse sąlygose sprendžiamas klausimas. “Daugiatomės “Tarybinės literatūros istorijos” prospek-

to aptarimas akivaizdžiai parodė išaugusį tarybinio literatūros mokslo lygį — ir ne vien centrinėse mūsų šalies mokslo įstaigose, bet ir periferijose, sąjunginėse respublikose. Pasitarime buvo ryškiai pademonstruotas tarybinio literatūros mokslo darbuotojų, atstovavusių daugelį tarybinių tautų, vieningas, tikrai internacionalinis rūpinimasis visąsąjunginės tarybinės literatūros istorijos problemomis. Nepaisant aštrių diskusijų dėl kai kurių iš šių problemų vienokio ar kitokio sprendimo, bendrą pasitarimo patosą sudarė gilus suinteresuotumas, kaip geriau užtikrinti, kad būsimoji “Tarybinės literatūros istorija” būtų juo aukštesnio mokslinio lygio, kad juoje būtų pilniau ir tiksliau būtų nušviestas nagrinėjamas objektas, juo ryškiau atskleistas idėjinis tarybinės literatūros vieningumas ir jos daugianacionalinis įvairumas. Tuo pačiu pasitarimas parodė, kad jau yra pakankamai jėgų, kurios gali būti sėkmingai įjungtos į kapitalinės “Tarybinės literatūros istorijos” parengimo darbą. Nors to darbo metu dar teks nugalėti daug įvairiausių sunkumų, išspręsti šimtus naujai iškilusių probleminių klausimų, tačiau tai jau nebesustabdys ežimo į priekį, išeikvojimo ir suradimo naujų metodų bei principų tarybinės literatūros istoriografijoje. Uždaromas pasitarimą. Pasaulinės literatūros instituto direktorius I. Anisimovas pareiškė, kad daugiatomės “Tarybinės literatūros istorijos” parengimas — šiuo metu svarbiausias daugianacionalinio tarybinio literatūros mokslo uždavinys. Tad šio didelio uždavinio juo sėkmingesnis ir greitesnis įvykdymas — visų respublikų literatūros mokslo darbuotojų atsakinga pareiga.”

O štai dar kai kas iš apžvalginio str. “Vieninga ir daugianacionalė”

N. Gadžijevas yra tos nuomonės, kad SSSR komunistų programoje numatyta, jog tautos dar ilgai išliks. Todėl joms, esą, ne vien svarbu kas bendra, bet kas individualu, savita, nacionališka.

O čia yra tas, kas užsimota apžioiti neapžiojama. Visąsąjunginės komunistų programoje nors ir pasakyta, kad tautos dar ilgai užsiliks, bet tuo pačiu pasakmu to tautos yra pasmerktos išnykti. Ir, žinoma, išnyks ne rusų tauta, nes ji jau “internacionalinė”, bet kitos sovietų vergiamos tautos, kurioms užnertas po kaklu virvagalis.

Tą virvagalį jaučia ir kitos sovietinės tautos. Tai žino ir komunistų išpažintojai. O jie tautiniai mirši nenori. Joks malonumas išsižadėti savo praeities. Tada tuštuma, prieš akis atsiveria bedugnė. Kas gi nori savo noru ten šokti. Tenka gintis, įrodyti, kad yra verti gyventi.

Gal tuo lemtingu, gvybi-

niu kitoms sovietų pavergtomis tautoms klausimu — žūti ar būti — nuosaikiauiai gynėsi K. Korsakas iš visų kštų. Štai dar kas jo buvo pasakyta:

“Savo pasisakyme K. Korsakas pabrėžė, kad klausimas, kaip “Istorijoje” nušviesti bendrąjį vieningos tarybinės literatūros vystymosi procesą atskirų broliškių literatūrų atžvilgiu — yra “ne vien būsimąjo veikalų profilio ir struktūros klausimas, o principiškas teorinis klausimas”. Ar įmanoma kurį veikalą be atskirų literatūrų apžvalgų, duodant tik monografinius skyrius apie labiausiai išsivysčiusių literatūrų svarbiausius atstovus? Ar tokiu būdu bus atskleistas kiekvienos broliškos literatūros savitumas, parodytas jos vystymosi kečias, susijęs ne vien su visos Tarybinės šalies gyvenimu, bet ir savo gimtosios liaudies likimu? “Nė kiek nemenkinant visąsąjunginės tarybinės literatūros, kaip naujo tipo literatūros pasaulio istorijoje, istorinio-meninio vieningumo bei savitumo, — mums vis dėlto atrodo, kad šios jo ypatybės juo ryškiau ir įtikimiau gali būti atskleistos tikrai konkrečiai parodant atskirų tarybinių literatūrų istorinį vystymąsi. Tuo tarpu, rengiant “Tarybinės literatūros istoriją” pagal prospektą numatytąją struktūrą, iškyla, mūsų manymu, pavojus, kad tai, kas atskirose tarybinėse literatūrose yra savita bei specifiška, gali būti užtemdyta ir nustelbta, o tai, kas jose gyva ir konkretna, pajungta teorinėms schemoms bei aprioriškomis prielaidoms, tuo būdu gana mechaniskai apjungiant jų istorinio vystymosi kelius į vieną kelią. O juk tarybinės literatūros, kaip vaizdingai pasakė R. Bikmuchametovas savo straipsnyje “Saltiniai ir upės”, stengiasi susivienyti, bet ne susilieti”.

K. Korsakas iškėlė dar vieną svarbų argumentą: negalima menkinti gimtosios kalbos vaidmens tarybinių literatūrų gyvenime ir vystymesi. “Ne visa, kas išversta ir verčiama iš nacionalinių literatūrų į rusų kalbą ir tuo būdu įgyja visąsąjunginį ar net tarpautinį skambėjimą, sudaro didžiąją tų literatūrų visumos dalį. Dar labiau daug vertinga tose literatūrose lieka skaitymui tiksliai gimtąja kalba. Argi visa tai taip pat neturi rasti sau vietos būsimąjoje “Tarybinėje literatūros istorijoje”? Kaip galima viename, geriausiai atveju dviejuose-trijuose monografiniuose skyriuose atskirtiems, tegu ir stambiausiems, tarybiniams rašytojams, įsigijusiems visąsąjunginį garso, su reikiamu pilnumu atskleisti būdinguosius bruožus bet kurios nacionalinės literatūros, kuriai tie rašytojai turės garbės atstovauti būsimąjoje “Tarybinės literatūros istorijoje”? Ar neatsiliks taip, kad

visi kiti bet kurios nacionalinės literatūros atstovai bus tik išskaičiuoti, taip sakant, bendruose skliausteliuose arba paminėti probėgėmis pagal tą ar kitą iš anksto nustatytą “tež”.

Labai dideli sunkumai darant atranką “literatūriniam portretams”. K. Korsakas pateikia įtikinamą pavyzdį: prospekte numatoma skirti monografinius skyrius S. Neriai ir P. Cvirkai — ir iš tiesų tai stambūs, visoje Tarybų Sąjungoje žinomi lietuvių literatūros atstovai, tačiau S. Neris mirė 1945 m., o P. Cvirkai — 1947 m., tai reiškia, kad abu šie rašytojai susiję tik su pačia tarybinės lietuvių literatūros formavimosi pradžia, o po jų mirties jų vystėsi nepaprastai sparčiais tempais.

“Todėl mums ir rodosi, — daro išvadą K. Korsakas, — kad viena svarbiausių problemų ir vienas pagrindinių uždavinių nustatant “Tarybinės literatūros istorijos” struktūrą yra ne tiek išsiaiškinti, kaip reikėtų “susieti literatūros vystymosi procesą su rašytojo individualios kūrybos analize”, kaip tai pabrėžiama prospekte, o ypač išspręsti klausimą, kokiu būdu geriausiai derėtų visos tarybinės literatūros vystymosi procesą susieti su atskirų nacionalinių literatūrų savito vystymosi juo pilnesniu nušvietimu”.

Iš esmės Sovietų sąjungoje tas klausimas nėra naujas. Jis taip senas, kaip sena sovietinė vidaus santvarka. Ne tik kultūros srityje, bet ir ūkio, net teisės srityse kitos Sovietų vergiamos tautos grūmėsi ir grumiasi, kad visiška nesutaptų su rusais. Visokiems būdais stengiasi ir stengiamasi turėti savo šaltes nepriklausomą ūkį, tegu iš centro suplanuotą, bet vietose nepriklausomai vykdomą. Ir todėl tų grumtynių dėka visąsąjunginis ūkis jau nekarvintą administracinio požūriū buvo pertvarkomas. Toji administracija tai decentralizuojama, tai ir vėl iš centro lena uždedama.

Teisės srityje sąjunginės respublikos taip gynėsi, kad jos bent baudžiamąjį kodeksą savo turėtų, nes tos tautos turi iš seno susidėjusios savo papročius ir savus gyvenimo nuostatus, todėl neturėtų tai būti paneigta.

Tas pats ir istorijos mokslo srityje. Intasi Maskvos įsakinti, kad visos tautos išleistų savo tautos istoriją, bet toji istorija privalo būti ant vieno bendro maskvinio kurpalio ištempta — jos visos iš senų amžių savartos žengė kartu su rusų tauta, daug ko gero iš rusų paveldėjo, ir jos visos vėliau susiprato ir savo noru įsijungė į Rusijos valstybės sienas dar carinės administracijos metais. Ir tai rėčio toms tautoms progresyvinės reikšmės. Tiesa, ano ir

(Tęsinys 7-tam psl.)

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, SEPTEMBER 1, 1962

“VIENINGA IR . . .

(Atkelta iš 1 psl.)

savo padaliniais yra tik Sovietų sąjungos akademijos skyriai, bet bendradarbiavimo esama. O kadangi kitų Sovietų tautų mokslo akademijos turi rimtus ir kūrybingus savų akademijų mokslo vyrus, tai ir Sovietų sąjungos mokslo akademijos bendradarbiai turi su anais skaitytis, o ne tik pasirodyti kaip “vyresnysis brolis” visaižinas. Tai ir sumanymas leisti tą literatūros istorijos veikalą buvimo duotas pasvarstyti su programa juo susipažinti ir kitų tautų atitinkamoms institucijoms. Čia ir buvo proga akademikui K. Korsakui pasisakyti. Jis tuoj šiaip atsiliepė:

“Žinia, kad pradedamas rengti daugiatomis visąsąjunginės tarybinės literatūros istorijos veikalas, sujudino mūsų literatūros tyrinėtojų ir iš dalies rašytojų aplinką. Neliko nušalyje šiuo atžvilgiu ir lietuvių literatai. Pas mus įvyko du bendri literatūros mokslo darbuotojų ir kritikų pasitarimai šiuo svarbiu klausimu. Buvo pareikšta gėla vieninga nuomonė tiek dėl tokio veikalų nepaprasto reikalingumo, tiek ir dėl jo prospekto, kurį parengė Pasaulinės literatūros instituto darbuotojų kolektyvas. Tačiau kiek tai liečia būsimosios “Istorijos” profilio ir struktūrą — mūsų tarpe iškylo nemaža įvairių abejonių, kritiškų pastebėjimų bei pasiūlymų.

Tegu bus leista man čia perteikti kai kuriuos iš jų. Tad mano trumpas pasisakymas iš dalies atspindės bendrą nuomonę, susidariusią svarstomais klausimais mūsų respublikos literatūrinuose sluoksniuose.

Prieš perteikdamas tą nuomonę, laikau reikalinga nurodyti, kad mūsų respublikos literatūros tyrinėtojai jau turi kai kurio patyrimo, įsigyto nagrinėjant lietuvių, o kartu tam tikra dalimi ir visos daugianacionalinės tarybinės literatūros istorinį vystymąsi. Prieš penkerius-šešerius metus (1955—1956) mes vieni iš pirmųjų parengėme lietuvių ir rusų kalbomis “Lietuvių tarybinės literatūros apybraižą”. Ši “Apybraiža”, kurioje greta teigiamybių yra ir nemaža trūkumų, buvo parengta, artimai bendradarbiau-

jant su Pasaulinės literatūros institutu, o jos rusiškąją laidą išleido TSRS Mokslo akademijos leidykla Maskvoje. Darbas, idėtas parengiant šią “Apybraižą”, buvo didelė mokykla mūsų literatūros istoriografams — jie ne tik geriau įvaldė marksistinė-lenining metodologiją, bet iš dalies atsikratė ir kai kurių nemokslinių, dogmatinių teiginių, vyravusių asmenybės kulto laikais. Ši “Apybraiža” suvaidino ir tebevaidina teigiamą vaidmenį, populiarinant lietuvių tarybinę literatūrą tiek Tarybų Sąjungoje, tiek už jos sienų”.

Tuo akademiko K. Korsako gal norėta įrodyti, kad lietuvių rašytojai yra ir kūrybingi ir pajėgūs dirbti. Todėl ir dera su jais skaitytis.

O štai K. Korsako abejonės: “Pagal pateiktą prospektą “Tarybinės literatūros istorija” planuojama kaip leidinys, savo tipu panašus į tuos daugiatomius leidinius, kurie pasuktiniais metais taip gausiai leidžiami įvairiose humanitarinių mokslų srityse. Turint galvoje tokius leidinius (rusų kalba), kaip “Pasaulio istorija”, “Filosofijos istorija”, ir kt. Kiek žinoma, dar visa eilė panašių daugiatomiu leidinių teberengiami spaudai. Antai tarybiniai istorikai jau ėmėsi darbo parengti 10 tomų “TSRS istorija”.

Visa tai čia primenama todėl, kad pagal pateiktąją prospektą daugiatomės “Tarybinės literatūros istorijos” rengimas, — kaip bebūtų keista, — visiškai nesiejamas su panašių kolektyvinių leidinių pasirodymu. Priešingai, šios “Istorijos” rengimas prospekte nusakomas kaip visiška išskirtinis dalykas, kaip išimtinio pobūdžio uždavinys, mažai kuo tesusijęs su mūsų humanitarinių mokslų veržilia pažanga. Tačiau vargu ar galima šitokį išskirtinumą laikyti pateisinamu dalyku.

Kalba šiuo atveju eina ne tiek apie tai, jog, pradedant rengti “Tarybinės literatūros istoriją”, reikėtų daug ko pasimokyti iš patyrimo, — ir teigiamo, ir neigiamo, — sukaupto leidžiant anksčiau pamintuosius daugiatomius veikalus. Reikalas esmė čia pirmiausia yra ta, kad būtina sukoordinuoti išsprendimą kai kurių probleminių klausimų, susijusių su tokių kolektyvinių veikalų tipo, profilio

ir struktūros nustatymu”. Ir dar: “Mūsų respublikos literatūroje tarpe iškylo rimtos abejonės, ar galima laikyti teisinga tokią būsimosios “Tarybinės literatūros istorijos” struktūrą. Ar tokia veikalų sandara duos galimybes pilnai ir ryškiai parodyti visą mūsų daugianacionalinės literatūros įvairumą bei turtingumą? Ar tokiu būdu bus galima atskleisti to laikais. Ši “Apybraiža” suvaidino ir tebevaidina teigiamą vaidmenį, populiarinant lietuvių tarybinę literatūrą tiek Tarybų Sąjungoje, tiek už jos sienų”.

Tuo akademiko K. Korsako gal norėta įrodyti, kad lietuvių rašytojai yra ir kūrybingi ir pajėgūs dirbti. Todėl ir dera su jais skaitytis.

O štai K. Korsako abejonės: “Pagal pateiktą prospektą “Tarybinės literatūros istorija” planuojama kaip leidinys, savo tipu panašus į tuos daugiatomius leidinius, kurie pasuktiniais metais taip gausiai leidžiami įvairiose humanitarinių mokslų srityse. Turint galvoje tokius leidinius (rusų kalba), kaip “Pasaulio istorija”, “Filosofijos istorija”, ir kt. Kiek žinoma, dar visa eilė panašių daugiatomiu leidinių teberengiami spaudai. Antai tarybiniai istorikai jau ėmėsi darbo parengti 10 tomų “TSRS istorija”.

Visa tai čia primenama todėl, kad pagal pateiktąją prospektą daugiatomės “Tarybinės literatūros istorijos” rengimas, — kaip bebūtų keista, — visiškai nesiejamas su panašių kolektyvinių leidinių pasirodymu. Priešingai, šios “Istorijos” rengimas prospekte nusakomas kaip visiška išskirtinis dalykas, kaip išimtinio pobūdžio uždavinys, mažai kuo tesusijęs su mūsų humanitarinių mokslų veržilia pažanga. Tačiau vargu ar galima šitokį išskirtinumą laikyti pateisinamu dalyku.

Kalba šiuo atveju eina ne tiek apie tai, jog, pradedant rengti “Tarybinės literatūros istoriją”, reikėtų daug ko pasimokyti iš patyrimo, — ir teigiamo, ir neigiamo, — sukaupto leidžiant anksčiau pamintuosius daugiatomius veikalus. Reikalas esmė čia pirmiausia yra ta, kad būtina sukoordinuoti išsprendimą kai kurių probleminių klausimų, susijusių su tokių kolektyvinių veikalų tipo, profilio

ir struktūros nustatymu”.

Ir dar: “Mūsų respublikos literatūroje tarpe iškylo rimtos abejonės, ar galima laikyti teisinga tokią būsimosios “Tarybinės literatūros istorijos” struktūrą. Ar tokia veikalų sandara duos galimybes pilnai ir ryškiai parodyti visą mūsų daugianacionalinės literatūros įvairumą bei turtingumą? Ar tokiu būdu bus galima atskleisti to laikais. Ši “Apybraiža” suvaidino ir tebevaidina teigiamą vaidmenį, populiarinant lietuvių tarybinę literatūrą tiek Tarybų Sąjungoje, tiek už jos sienų”.

Tuo akademiko K. Korsako gal norėta įrodyti, kad lietuvių rašytojai yra ir kūrybingi ir pajėgūs dirbti. Todėl ir dera su jais skaitytis.

O štai K. Korsako abejonės: “Pagal pateiktą prospektą “Tarybinės literatūros istorija” planuojama kaip leidinys, savo tipu panašus į tuos daugiatomius leidinius, kurie pasuktiniais metais taip gausiai leidžiami įvairiose humanitarinių mokslų srityse. Turint galvoje tokius leidinius (rusų kalba), kaip “Pasaulio istorija”, “Filosofijos istorija”, ir kt. Kiek žinoma, dar visa eilė panašių daugiatomiu leidinių teberengiami spaudai. Antai tarybiniai istorikai jau ėmėsi darbo parengti 10 tomų “TSRS istorija”.

Visa tai čia primenama todėl, kad pagal pateiktąją prospektą daugiatomės “Tarybinės literatūros istorijos” rengimas, — kaip bebūtų keista, — visiškai nesiejamas su panašių kolektyvinių leidinių pasirodymu. Priešingai, šios “Istorijos” rengimas prospekte nusakomas kaip visiška išskirtinis dalykas, kaip išimtinio pobūdžio uždavinys, mažai kuo tesusijęs su mūsų humanitarinių mokslų veržilia pažanga. Tačiau vargu ar galima šitokį išskirtinumą laikyti pateisinamu dalyku.

Kalba šiuo atveju eina ne tiek apie tai, jog, pradedant rengti “Tarybinės literatūros istoriją”, reikėtų daug ko pasimokyti iš patyrimo, — ir teigiamo, ir neigiamo, — sukaupto leidžiant anksčiau pamintuosius daugiatomius veikalus. Reikalas esmė čia pirmiausia yra ta, kad būtina sukoordinuoti išsprendimą kai kurių probleminių klausimų, susijusių su tokių kolektyvinių veikalų tipo, profilio

ir struktūros nustatymu”. Ir dar: “Mūsų respublikos literatūroje tarpe iškylo rimtos abejonės, ar galima laikyti teisinga tokią būsimosios “Tarybinės literatūros istorijos” struktūrą. Ar tokia veikalų sandara duos galimybes pilnai ir ryškiai parodyti visą mūsų daugianacionalinės literatūros įvairumą bei turtingumą? Ar tokiu būdu bus galima atskleisti to laikais. Ši “Apybraiža” suvaidino ir tebevaidina teigiamą vaidmenį, populiarinant lietuvių tarybinę literatūrą tiek Tarybų Sąjungoje, tiek už jos sienų”.

Tuo akademiko K. Korsako gal norėta įrodyti, kad lietuvių rašytojai yra ir kūrybingi ir pajėgūs dirbti. Todėl ir dera su jais skaitytis.

O štai K. Korsako abejonės: “Pagal pateiktą prospektą “Tarybinės literatūros istorija” planuojama kaip leidinys, savo tipu panašus į tuos daugiatomius leidinius, kurie pasuktiniais metais taip gausiai leidžiami įvairiose humanitarinių mokslų srityse. Turint galvoje tokius leidinius (rusų kalba), kaip “Pasaulio istorija”, “Filosofijos istorija”, ir kt. Kiek žinoma, dar visa eilė panašių daugiatomiu leidinių teberengiami spaudai. Antai tarybiniai istorikai jau ėmėsi darbo parengti 10 tomų “TSRS istorija”.

Visa tai čia primenama todėl, kad pagal pateiktąją prospektą daugiatomės “Tarybinės literatūros istorijos” rengimas, — kaip bebūtų keista, — visiškai nesiejamas su panašių kolektyvinių leidinių pasirodymu. Priešingai, šios “Istorijos” rengimas prospekte nusakomas kaip visiška išskirtinis dalykas, kaip išimtinio pobūdžio uždavinys, mažai kuo tesusijęs su mūsų humanitarinių mokslų veržilia pažanga. Tačiau vargu ar galima šitokį išskirtinumą laikyti pateisinamu dalyku.

Kalba šiuo atveju eina ne tiek apie tai, jog, pradedant rengti “Tarybinės literatūros istoriją”, reikėtų daug ko pasimokyti iš patyrimo, — ir teigiamo, ir neigiamo, — sukaupto leidžiant anksčiau pamintuosius daugiatomius veikalus. Reikalas esmė čia pirmiausia yra ta, kad būtina sukoordinuoti išsprendimą kai kurių probleminių klausimų, susijusių su tokių kolektyvinių veikalų tipo, profilio

ir struktūros nustatymu”. Ir dar: “Mūsų respublikos literatūroje tarpe iškylo rimtos abejonės, ar galima laikyti teisinga tokią būsimosios “Tarybinės literatūros istorijos” struktūrą. Ar tokia veikalų sandara duos galimybes pilnai ir ryškiai parodyti visą mūsų daugianacionalinės literatūros įvairumą bei turtingumą? Ar tokiu būdu bus galima atskleisti to laikais. Ši “Apybraiža” suvaidino ir tebevaidina teigiamą vaidmenį, populiarinant lietuvių tarybinę literatūrą tiek Tarybų Sąjungoje, tiek už jos sienų”.

Tuo akademiko K. Korsako gal norėta įrodyti, kad lietuvių rašytojai yra ir kūrybingi ir pajėgūs dirbti. Todėl ir dera su jais skaitytis.

O štai K. Korsako abejonės: “Pagal pateiktą prospektą “Tarybinės literatūros istorija” planuojama kaip leidinys, savo tipu panašus į tuos daugiatomius leidinius, kurie pasuktiniais metais taip gausiai leidžiami įvairiose humanitarinių mokslų srityse. Turint galvoje tokius leidinius (rusų kalba), kaip “Pasaulio istorija”, “Filosofijos istorija”, ir kt. Kiek žinoma, dar visa eilė panašių daugiatomiu leidinių teberengiami spaudai. Antai tarybiniai istorikai jau ėmėsi darbo parengti 10 tomų “TSRS istorija”.

Visa tai čia primenama todėl, kad pagal pateiktąją prospektą daugiatomės “Tarybinės literatūros istorijos” rengimas, — kaip bebūtų keista, — visiškai nesiejamas su panašių kolektyvinių leidinių pasirodymu. Priešingai, šios “Istorijos” rengimas prospekte nusakomas kaip visiška išskirtinis dalykas, kaip išimtinio pobūdžio uždavinys, mažai kuo tesusijęs su mūsų humanitarinių mokslų veržilia pažanga. Tačiau vargu ar galima šitokį išskirtinumą laikyti pateisinamu dalyku.

Kalba šiuo atveju eina ne tiek apie tai, jog, pradedant rengti “Tarybinės literatūros istoriją”, reikėtų daug ko pasimokyti iš patyrimo, — ir teigiamo, ir neigiamo, — sukaupto leidžiant anksčiau pamintuosius daugiatomius veikalus. Reikalas esmė čia pirmiausia yra ta, kad būtina sukoordinuoti išsprendimą kai kurių probleminių klausimų, susijusių su tokių kolektyvinių veikalų tipo, profilio

ir struktūros nustatymu”.

Ir dar: “Mūsų respublikos literatūroje tarpe iškylo rimtos abejonės, ar galima laikyti teisinga tokią būsimosios “Tarybinės literatūros istorijos” struktūrą. Ar tokia veikalų sandara duos galimybes pilnai ir ryškiai parodyti visą mūsų daugianacionalinės literatūros įvairumą bei turtingumą? Ar tokiu būdu bus galima atskleisti to laikais. Ši “Apybraiža” suvaidino ir tebevaidina teigiamą vaidmenį, populiarinant lietuvių tarybinę literatūrą tiek Tarybų Sąjungoje, tiek už jos sienų”.

Tuo akademiko K. Korsako gal norėta įrodyti, kad lietuvių rašytojai yra ir kūrybingi ir pajėgūs dirbti. Todėl ir dera su jais skaitytis.

O štai K. Korsako abejonės: “Pagal pateiktą prospektą “Tarybinės literatūros istorija” planuojama kaip leidinys, savo tipu panašus į tuos daugiatomius leidinius, kurie pasuktiniais metais taip gausiai leidžiami įvairiose humanitarinių mokslų srityse. Turint galvoje tokius leidinius (rusų kalba), kaip “Pasaulio istorija”, “Filosofijos istorija”, ir kt. Kiek žinoma, dar visa eilė panašių daugiatomiu leidinių teberengiami spaudai. Antai tarybiniai istorikai jau ėmėsi darbo parengti 10 tomų “TSRS istorija”.

Visa tai čia primenama todėl, kad pagal pateiktąją prospektą daugiatomės “Tarybinės literatūros istorijos” rengimas, — kaip bebūtų keista, — visiškai nesiejamas su panašių kolektyvinių leidinių pasirodymu. Priešingai, šios “Istorijos” rengimas prospekte nusakomas kaip visiška išskirtinis dalykas, kaip išimtinio pobūdžio uždavinys, mažai kuo tesusijęs su mūsų humanitarinių mokslų veržilia pažanga. Tačiau vargu ar galima šitokį išskirtinumą laikyti pateisinamu dalyku.

Kalba šiuo atveju eina ne tiek apie tai, jog, pradedant rengti “Tarybinės literatūros istoriją”, reikėtų daug ko pasimokyti iš patyrimo, — ir teigiamo, ir neigiamo, — sukaupto leidžiant anksčiau pamintuosius daugiatomius veikalus. Reikalas esmė čia pirmiausia yra ta, kad būtina sukoordinuoti išsprendimą kai kurių probleminių klausimų, susijusių su tokių kolektyvinių veikalų tipo, profilio

“FABULOUS” BROASTED CHICKEN Broasted P perch, Broasted Shrimp ITALIAN BEEF AND SAUSAGE SANDWICHES. Carryouts and Delivery — 1 p. m. to midnight 25c MINIMUM CHARGE ON DELIVERY 3 BROTHERS TAP & GRILL 3500 WEST 47th STREET Phones VI 7-8125 — VI 7-9773

RED PAGODA South Shore's Finest Chop Suey To Take Home Open 7 Days 11 a. m. to 10 p. m. WE DELIVER Party orders filled at once PHONE: MU 4-3580

THE CZECHO LODGE ROUTE 14 — CRYSTAL LAKE, ILLINOIS PHONE 459-0125 “GRACIOUS DINING IN A RUSTIC ATMOSPHERE” Featuring Homecooked BOHEMIAN and AMERICAN FOODS Family Style Dinners — Complete Dinner Menu LUNCHEONS 11:30 A. M. — 2:30 P. M. SPECIAL EVERY FRIDAY DELICIOUS FISH FRY . . . \$1.25 BANQUET FACILITIES FOR 10 TO 250 (Children's Portions Available)

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP. Mes pranešame savo seniems klientams, o taip pat naujesiems, kuriems mes patarnaujame, kad mūsų firma tęsia siuntinių peršuntimą į Sovietų Sąjungą. Mes esame įgalioti VNESPUSYLTORG tęsti siuntinių siuntimą ir mes garantuojame, kad siuntiniai bus pristatyti ir labai skubiai. Visi mūsų skyriai turi didelį pasirinkimą siuntiniams reikmenų (audinių, odų ir t. t.) labai prieinamomis kainomis. Visi mūsų skyriai suminėti žemiau kuo geriausiai jums patarnaus pagal kiekvieno individualius pageidavimus.

NORINT APLANKYTI GIMINES USSR IR VISUS RYTŲ EUROPOS KRĄSTUS, KAD PADĖTŲ ATSIKVIESTI GIMINES IS USSR IR RYTŲ EUROPOS, Kreipkitės į patyrusią Agentūrą COSMOS TRAVEL BUREAU 45 WEST 45 ST. — NEW YORK — Tel. CI 5-7711

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU! Jei norite užtikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė išitikus, nerūšite jokių nemalonumų. Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters” O'MALLEY & McKAY, Inc. 222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043 Telefonas: CE9ral 6-5206 Generaliniai Agentai šių Kompanijų: COLUMBIA INSURANCE COMPANY PEARL ASSURANCE COMPANY LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO. MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO. MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Sambi Sviesa Chicagoje.
Redaguoja Rita Kavolientė
Medžiagą siūsti: 622 Nicholas St., Defiance, Ohio

5 METAI NR. 18 (170)

Alberto Moravia

Mekas šaukia prieš pasaulį

Kaip ir Shadows, Medžiai ir šautuvai (Guns of the Trees) yra eksperimentinis filmas. Savo spausdintam manifeste, kuris tarnauja filmo įvadu, Jonas Mekas rašo: "Aš jums nepasakosiu istorijų. Istorijas aš palieku taikiem ir pasitenkinusiems žmonėm. Aš gi, šitam savo gyvenimo laikotarpy, aš nesu nei patenkintas nei taikus. Aš esu giliai ir visuotiniai nepatenkintas. Ar aš turiu dar jums aiškinti, kodėl? Ar gi jūs neskaitytė šį rytą savo New York Times'o ir Pravdos? Tai kodėl, tada, stebitės, jeigu poetai pradeda nerimti?" — ir, truputį toliau: "Aš nurijau per daug melo. Dabar, jeigu kas nors mane pykdo — aš rėkiu. Kodėl neišrėkt ant ekrano, kas mane pykdo — pamėginkite man uždrausti!"

Šitos dvi ištraukos duoda raktus į filmo turinį ir jo formą. Pirmiausia, Medžiai ir šautuvai nėra fabulinis filmas: jis išreiškia protestą. Toliau, mes matom, kad šito protesto objektas yra modernus pasaulis — tiksliau, tas modernus pasaulis, kuris šiandieną apsi-reiškia neo-kapitalizmo klestėjimu, atominė bomba, didži-siomis Amerikos biznio korpo-racijomis, Kuba, apsiginklavimo lenktynėmis, ir t. t. Mes ga-lėtume sakyti, kad Jonas Me-kas čia eina kartu su Anglijos jaunąja "pasipiknitusia gene-racija". Galima jį būtų priskir-ti ir prie "beat", bet, tuo atve-ju, jis skirtas nuo rašytojų Ke-rouac ar Salinger tuo, kad jis atsisako mistiškumo ir Zen bu-dizmo. Užnot to, jis užsianga-žuoja, egzistencializmo prasme.

Kino menas yra dažnai pa-lyginamas su teatru ("kinas yra fotografuotas teatras"); su dailės menu ("abu naudoja vaizdinį žodyną"); ar su poe-zija. Jono Meko filmas neturi nieko bendro su teatru. Jis taip pat nieko bendro neturi su fa-bula. Neigi jis turi daug ką bendro su dailė: jo vaizdai ne-turi uždaros, specialios formi-nės vertės patys savyje. Jeigu norime palyginti jo filmas yra arčiausias moderniajai poezi-jai, ypač po-Elliotinei ir po-Au-deninei anglosaksų poezijai.

Kitaip tariant, jo filmas mu-patraukia ne tiek izoliuotu sa-vo atskirų vaizdų grožiu, kiek savo poetiška ir žmogiška šilu-ma. Jo nenuveigiamas atviru-mas užtaškoja bet kokius poe-tinės išraiškos ir temos neišba-gimus. Šitas atvirumo ir kūry-binės laisvės jausmas yra dar toliau sustiprintas geru akto-rių kolektyvu, ypatingai Ben

PROTESTO ŽENKLAN

Būna atvejų, kada ir akmenys nudrasko nuo savęs sąmanų dangą ir šaukia šurkščiu protesto balsu.

Toksa atvejas yra Kultūros Kongresui rengti komisijos nutarimas vienu iš dviejų pagrindinių šio kongreso kalbėtojų pakviesti dr. Joną Grinių.

Prieš šį pakvietimą, kaip jau aiškiai pastebėjo "Margučio" redaktorius, protestuojama ne dėl pakviestojo pažiūrų.

Nėra ko Voltero pasekė-jams mūsų mokinti, kad, ko-vodami už teisę savo mintims reikšti, neužmirštume ir kitų tos pačios teisės.

Si teisė vakariečiui šventa. Mes drauge jaučiame su kiekvienu, kuris kovoja dėl teisės savo mintį, nors ir su ja nesutiktume. (Ir šiandien jau turime, neįtikimiausiose vieto-se, idėjinį priešų, su kuriais "drauge jaučiame").

Bet, kaip vakariečiai, kiekvienas individualiai, mes atme-tame visus, mėginančius nusta-tyti, ką, būtent, laisvas ir inte-gralus individas turi reikšti, kaip savo tiesą.

Pakviestdami pagrindiniu kal-bėtoju asmenį, kuris ligi šiol mūsų tarpe neįprastu intelek-tualiniu brutalumu ("patolo-giškai dvokianti atmosfera... psichopato... moralinis atbuki-mas... nihilizmo nuodai... lietu-vių visuomenė turi teisę gin-tis") yra paneigęs rašytojui, žmogui, moralinę teisę į jo as-meninį ieškojimą ir į savos ties-os sąžiningą išsakymą. — Kul-tūros Kongreso rengėjai bus suteikę visuomeninę sankciją tai laikysenai, kuri jungia vie-nuoliškus viduramžių inkvizito-rius, ruduosius knygy de-gintojus ir Stalino teroristus į vieną vaiduoklišką broliją.

Yra liūdna, kad mūsų "lais-vės kovotojų" eilėse turime žmonių, kurių laikysena kultū-ros atžvilgiu nieku kitu esme-ni neišskiria nuo goebbelsinės ar ždanovinės laikysenos, kaip tik... divizijų neturėjimu.

Yra liūdniau, kad Kultūros Kongreso rengėjai kėsinaši šiai laikysenai suteikti visuomeni-nio pripažinimo antspaudą.

Už ką gi mes tremtyje kovo-jame?

Ar už teisę, vietoj rusiško ždanovo, klausyti lietuviško? — Dr. J. Griniaus asmenyje Kultūros Kongreso rengėjai ne tik yra užsimoję suteikti pripa-žinimo antspaudą kultūriniam totalitarizmui, nejučiomis iš-sidavusiam iš už metų metais jo bendraminčių pustyto "kul-tūrinės demokratijos" pūgų.

Dr. J. Griniaus asmenyje mes matome ir spektaklį laik-rasčiuose išgarbinto visuome-nininko, daktarizavusios hu-manistikoje, šokantį bizarišką išniekinimo šokį ant šviežiai supulto žmogaus — nesvarbu šiuo atveju jo vardas, nors ži-

nome jį visi — kapo. (Knietė-jams mūsų mokinti, kad, ko-vodami už teisę savo mintims reikšti, neužmirštume ir kitų tos pačios teisės.)

Kokia pikta aistra, kokia tamsi perversija verčia, su vis-sais savo universitetiniais titu-lais ir pareigomis, su savo foto nuotrauka, įlti į neužgijusią žaizdą, neužčiaupiamą burna įrodinėti, kad kito mirtis buvu-si neprasminga?

Ir šiam groteskiškam šokiui, šiam viduramžiškam morali-niam mirusiųjų iškasimo ir su-deginimo aktui, mes turime, į Kultūros Kongresą atsilanky-dami, parodyti savo pritarimą — mažų mažiausiai, savo ne-jautrumą!

Sustingę klausytis taisyklin-gų sakinių iškilios asmenybės, kurios užsimojimo neįsivaiz-duojamam melui užkariauti pasaulį ("gyvas būdamas, jis tyčiojosi ne tik iš konvenansų, bet ir iš žmonių ir iš mirties") nesustingdo nei — net ir pri-mityviesiems — natūralus mir-ties siaubo šurpas, nei respek-tas kitų praradimo skausmui.

Tik akmenys gali neprotes-tuoti spektaklio, kurio liudinin-kais esame kviečiami, akivaiz-doje.

Gyvename, deja, akmeningo-je apylinkėje.

Nepastebėjome, pavyzdžiui, kad bet kas iš dr. Jono Gri-niaus idėjinį bičiulių būtų prieš jo atstovaujama laikyse-ną žmogaus ir kultūros atžvil-gių protestavęs; nuo jos bent asmeniška atsiribojęs; pareiš-kęs, kad jis krikščioniškąjį hu-manizmą kitaip supranta; pa-liudijęs, kad po švelniom poli-tikierių, redaktorių ir filosofų šypsenom ir kieta doktrinos danga neužgniauziama glūdi žmoniško jautrumo kibirkštis, reikalaujanti protestuoti, kada žmogui daroma šurkštū neteisėybė, ir ypač tada, kai ją daro idėjinis brolis.

Priešingai. Kūju ir piautuvu ginkluoto intelektualo atsilan-kymu Amerikoje jo bendra-minčiai, atrodo, didžiai džiau-gijasi.

Dr. Jono Griniaus naktinės ekskursijos kapinėse niekam, atrodo, nesukelia siaubo.

Nei gėdos! Ne jau tai, ko bijojome, yra paprasta tiesa?

Ne jau liberalai ir vėl paliks vieni, abejingame pasaulyje, protestuoti prieš dogmą, kal ji reikalauja būti, be jokių jau-trumo rezervų, žiauriu žmo-gui?

Kaip bebūtų su individų

(Nukelta į 5-tą psl.)

Frances Stillman, Frances rolė-je. Allen Ginsberg poezija, ir A-merikos liaudies dainos, taip pat visiškai susijungia su fil-mu.

Iš L'Espresso, Roma, 1962 m. liepos 9 d.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, SEPTEMBER 1, 1962

MŪSŲ ŽINGSNIAI

(Atkelta iš 4-to psl.)

žmogiškuoju integralumu, Kul-tūros Kongresas turėjo būti vi-siems lietuviams. Ir jei jo ren-gėjai yra indiferentiški kultūri-nio totalizmo užsimojimams bei neįjautriai viešam žmogaus niekinimui (žmogaus, kuris žuvo, nes nesėdėjo rugpjūčio paplūdimy, o, tada jau sunkiai sirgdamas, važiuo gaivinti be-mirštančio lietuvių teatro! "kraštutiniai nevisuomeniško" žmogaus, kuris dvi dieni prieš mirtį, kalbėjo jauniem filiste-riam, kad reikia dirbti, kol kū-nas galutinai neatsisako vei-kės), — tai Kultūros Kongre-sas, deja, nebėra visiems lietu-viams.

Vytautas Kavolis.

DARBAI IR ŽYGLIAI

Santariečių suvažiavime, įvykstančiame rugsėjo 7-9 dd. Tabor Farmoje, Sodus, Mich., pagrindiniai paskaitininkai bus: Dr. Julius Kaupas kalbės apie "Lietuvių pasakų analizę".

Bronius Vaškėlis skaitys paskaitą apie "Naujas apraiškas sovietinėje literatūroje".

Algimantas Mackus nagrinės "Absurdo teatrą".

Vincas Trumpa istorinėje ir dabarties perspektyvoje api-burės "Egzilų įtaką Kraštui".

Henrikas Nagys ves lituanis-tinius kursus, vyksiančius rug-sėjo 4-6 dd. Tabor Farmoje.

Suvažiavimo metu numato-mas platesnis pasitarimas kul-tūrinės veiklos pagyvinimo apar-turumi.

Nesantariečiai, norintieji su-važiavime dalyvauti, turi gauti pakvietimus.

Rimvydas Šilbajoris, "The Saturday Review" žurnalo re-dakcijos pakviestas, tame žur-nale (rugpjūčio 4 d. nr.) iš-spausdino Stp. Zobarsko reda-guotos "Lithuanian Quartet" knygos recenziją. Redakcijos pristatytas, kaip "plačiai rašęs apie lietuvių literatūrą emigran-tų leidiniuose". Šilbajoris pla-čiausiai aptaria Marijaus Kati-liškio ištrauką iš "Išėjusiems negrįžti". Lietuvių kareivių, įtrauktų į vokiečių tarnybą, ir tapusių nacių žlugimo liudininkais, "situacijos beviltiškume visose žmonių pastangose su-kurti civilizaciją glūdinti ironi-ja atsiveria iš proto varančių aiškumu."

Apie Landsbergio novelę "Words, Beautiful Words" Šil-bajoris rašo, kad ji vaizduojan-ti "mažo berniuko atbudimą grožiui ir mistikai žodžių — lietuviškų ir angliškų —, ku-rie supa jo jauną gyvenimą, lyg fiziniai daiktai... jis bando sukurti savo paties žodžius, kurie apimtų jo pasaulio ste-buklą. Berniukas daro, ką kiekvienas menininkas darė net tamsiausiose žmogaus isto-rijos valandose."

Marijus Katiliškis ir Algi-mantas Landsbergis yra Stu-dentų Santaros Garbės Filiste-riai, o Rimvydas Šilbajoris (kuri recenzijoje taip pat api-būdina ir Jurgio Savickio bei Aloyzo Barono "Lithuanian

Karūnavimo diena

Prieš 500 su viršum metų įvy-ko Lucke toks įvykis, kuris isto-riiniu požiūriu ir šiandien reikš-mingas bei prisimintinas.

1429 metais didžiamame tarp-tautiniame Lucko suvažiavime Romos imperijos imperatoriaus Zigmantas Liuksenburgietis iš-kėlė Lietuvos kunigaikščio Vy-tauto Didžiojo karūnavimo rei-kałą ir siūlė Vytautui Lietuvos karaliaus karūną. Reikėjo nus-tebti, jog tam sumanymui net-jo pusbrolis, Lenkijos karalius Jogaila, nesipriešino, nors gerai žinojo, kad ryšium su tuo sąjun-ga Lietuvos su Lenkija bus nu-traukta ir kad pastarajai tai reikš žlugimą. Tam labai prie-šinosi Lenkijos didikai, kurie ra-šė Zigmantui laiškus, prašydam-i Vytautui karūnos neauoti. Tačiau tas nieko nepradėjo ir suvažiavimo nutarimas nebuvo pateiktas. Jis turėjo būti įvyk-dytas 1430 metų rugsėjo 8 die-ną Trakuose pačiam Vytautui tą datą pasirinkus.

Turėjome daug kunigaikščių, karo vadų. Jie visi yra Lietuvos garbingos praeities istorijos kū-rėjai ir gyvenimo vairininkai. Tačiau Vytauto Didžiojo vardas ir asmuo išsiskyrė iš visų. Jis savo sumanum, gabumais, ener-gija, didvyriškais žygliais ir dar-bais tiek sustiprino lietuvių tau-tą, kad tuo laiku Europoje ne-buvo galingesnės valstybės kaip Lietuva.

Tais laikais karūna buvo pats didžiausias įvertinimas valdo-vams už jų darbus. Dėl to visi valdovai visomis išgalėmis siek-davo karūnos. Vytautas Didy-sis, nors buvo pilnai to vertas, turėjo jau per 80 metų, nesiver-žė prie tos garbės. Tačiau jam tą garbę pripažino tarptautinis Lucko suvažiavimas. Imperato-rius Zigmantas pasisūlė karū-ną su pasiuntiniais pristatyti į Lietuvą. Bet, deja... Karūna į Lietuvą nebuvo atvežta, nes Zig-monto pasiuntiniai prie Prūsų ir lenkų sienos buvo sulaukyti ir apiplėšti; karūna dingo. Dėl to karūnavimas buvo atidėtas iki lapkričio 8 dienos. Tačiau Vy-tautas kitos datos taip ir nesu-laukė, nes spalio 16 d., lydėda-mas tarp Trakų ir Vilniaus Jo-gailą, nukrito nuo arklio ir su-žeidė koją. O to pasekoje spa-lio 27 dieną mirė. Svečiai (ki-

Quartet" išspausdintus veika-lus) yra neseniai įsijungęs į "Metmenų" jaunosios kartos kultūros žurnalo redakcinę ko-legiją.

Jono Meko "Gėlių kalbėjimo" vėliausiajį poezijos knygą, pri-siuntus vieną dolerį, galima gauti "Mūsų žingsnių" redak-cijoje.

Julius ir Liudis Šmulskščiams, jų mylimai Mamytėi mirus, reiškiame nuoširdžią užuojau-tą ir kartu liūdime.

Anglų Kalbos pamokos

K. GINEITIS
3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill.
Telefonas: Victory 2-0105
Duoda prieš karą baigęs
Čikagos universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios VERTIMAI • PILIETYS • LAISKAI

SIŪSK PINIGUS I SSSR

TIK GRAMERCY DUODA JUMS
• Pilną garantiją
• Mes turime Bankų ir Apraudos Departamento leidimą ir bondyti iki \$20,000.00.
• Geriausias pristatymas
• Mažiaug 10—14 dienų.
• Išmokama pilnai
• Nieko neatskaiciuojama.
• Pasirašytos kvitos
Tik mes vieni duodame pasira-šytas gavėjo kvitas už visus persiuntimus.
Kursas: 9 rubliai už \$10.00. Už patarnavimą — iki \$35.00 — \$3.50. Virš \$35.00 — 10%. Specializuojasi nuo 1947 m.

GRAMERCY Dept. D.
744 Broad Street, Suite 925
Newark, New Jersey
SIUNTIŲ DEPARTAMENTAS
118 E. 28th Street, Suite 906
New York 16, N. Y.
N. Y. Telephone: MU 9-0598

DR. CAROLINA M. GENTILE
PHYSICIAN and SURGEON
7426 W. Archer Ave., Summit, Illinois
PREMIIMO VALANDOS:
Pirmadieniais ir Antradieniais 3:30 iki 8 val. vak. Trečiadieniais 4 iki 6 val. vak. Ketvirtadieniais ir penktadieniais 1 iki 5 val. vak.
Telef.: GLOBE 8-2770 arba CALUMET 5-1184

ENROLLMENTS
Now being taken For Fall and Winter Season
WM. P. LAUX MUSIC STUDIOS
All Instruments Taught By Expert Instructors
4417 N. MELVINA — Call Klldare 5 - 3015 — Dept. L.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU
APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS
Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.
Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materliu.
CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

NAUMĖ LIONAITĖ
MIELI LIETUVIAI!
Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėję, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąjį Čikagą ir viešime "Naujienose".
Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šurpu-lingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tals laikais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, geruosius Ar-dėnus, mūsų gimtinę — Zvyrnę, tų laikų Lietuvą ir didingas "Trijų Ro-žių šventės" apeigas.
Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Prisiū-dami ar sumokėdami "Naujienoms", 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.
Iki mielo pasimatymo,
NAUMĖ LIONAITĖ
5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, SEPTEMBER 1, 1962